

ten sparede, overført til kommunerne og amterne gennem en tilsvarende forhøjelse af bloktilskudspuljen ud fra et såkaldt totalbalanceprincip.

Derimod blev kommunerne ikke kompenseret, når staten gennemførte andre for-
mer for regelændringer. Indførelsen af totalrammeordningen for de enkelte mini-
stre gjorde det dog samtidig muligt at ændre totalbalancebegrebet til også at
omfatte kommunale merudgifter og indtægter. Fra 1985 blev kompensations-
princippet udvidet til at omfatte de økonomiske konsekvenser for kommunerne
ved bindende statslige regelændringer, hvorefter princippet kaldes *Det Udvidede
Totalbalanceprincip* (DUT).

Herefter har den enkelte ressortminister samme udgiftspolitiske ansvar for rege-
lændringers kommunaløkonomiske konsekvenser som for de statslige udgifter.
Kommunerne er samtidig blevet sikret mod udgiftsovervæltninger ved regel-
ændringer uden medfølgende finansiering.

Til brug for en samlet opgørelse over de bindende statslige regelændringer udar-
bejdes der løbende et *kommunalt lov- og cirkulæreprogram* med en oversigt over
de regelændringer, som regeringen gennemfører i løbet af folketingssamlingen.
En gang om året i forbindelse med folketingssamlingens afslutning i juni måned
opgøres den samlede compensation, og de generelle tilskud reguleres for de gen-
nemførte regelændringer, med modgående justeringer af ministeriernes totalram-
mer.

3.3. Retningslinjer for budgetlægningen

Budgetudarbejdelsen i staten kan karakteriseres som en *rammebudgettering*, hvor
de enkelte ministerier har en betydelig frihed til at foretage en omfordeling af
ministeriets ressourcer inden for de fastsatte udgiftsrammer, jf. *afsnit 3.1*.

Der gælder dog en række generelle retningslinjer og principper, som indgår ved
rammefastsættelsen og/eller skal lægges til grund ved budgetlægningen.

Aktivitets- og produktivetsforudsætninger

Det er en almindelig forudsætning for statens budgetlægning, at udgifter og ind-
tægter skal budgetteres så realistisk som muligt. I de fleste tilfælde må der fore-
tages et skøn over den forventede *aktivitet*.

På det lovbundne område er flere eller alle af de følgende faktorer af betydning
ved vurderingen af udgiftsbehovet:

- * Konjunkturer
- * Demografisk udvikling
- * Indkomstafhængighed
- * Adfærdstilpasninger